

אוצרות החיים

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אבני אוצר

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם וגו' (ל"ב, ב).
הענין היה בדקות, כי מרן הריב"ש טוב ראה אחד שחילל שבת ונתיירא לנפשו, כי אמר כשרואין עוברין לאיש ישראלי איזה עבירה, ידע שיש אצלו שמץ מזה, ושאל במתיבתא עלאה מה זה, ואמרו שגם הוא חילל שבת ששימש עצמו עם תלמיד חכם הנקרא שבת, כי הדקות נחשב לצדיק כעבירה חמורה. ואמר הצדיק רבינו משה הגדול מפשווערסק, כשאדם לובש ארבעה בגדי לבן לשבת, מוחלין לו על כל עוונותיו, ושאל בנו, הרי ראיתי אותך מתפלל מנחה אחר לבישה, ואמרת סלח לנו בבכיה עצומה, והשיב, בזה העולם שהייתי בערב שבת נמחל לי, וכשהלכתי לעולם שלמעלה מזה היה נירשם עלי כמה עונות.

וענין איסור אבר מן החי, כי עיקר אכילה לברר הניצוצין, וכשנחתך איזה אבר או בשר מן החי כל זמן שהבהמה חיה, אותו ניצוץ שהיה באבר ההוא או בבשר נידבק בשורשו בבע"ח שהוא חי עדיין, א"כ אין שם שום דבר טוב, ונאסור לאכול כמו כל דברים אסורים והטמאים שא"ל לברר אותם, וכן בכאן הרע נשאר באבר, והטוב שהוא משורש חי נדבק בשורשו החי א"כ הרי הוא טמא, וידוע שהשבטים היו בעלמא דנוקבא ויוסף בעלמא דדכורא, והם אירע עליהם שאלו אכילה כשרה בלי כוונה, ובעלמא דדכורא היה נחשב להם כאבר מן החי, והוא ראה בעולמו שנרשם עליהם אבר מן החי, וכיצא בזה מה שאמר מזלזליק בני השפחות וחשודין על העריות, הכל היה בדקות ובעולם של יוסף נרשום עליהם עבירות אלו, ויוסף אמר לאביו הענין כמות שהוא כדי להוכיח אותם שיזהרו במצות, וזה מותר ואין ואין בו לשון הרע בזה כלל.

ואם תקשה לך מפני מה לא ראה יעקב, הרי יעקב יותר למעלה מיוסף, הענין, אמר הקדוש רבי מיכל מזלאטשוב בשם רבו מובהק מרן הקדוש שמיים שרמה עשו את יצחק, גרם שאין שום צדיק ויכל לראות על בנו שום דבר רע, וכך היה בכאן יוסף ראה בעולמו נכתב עליהם אבר מן החי, על שאין אוכלים בכוונה להעלות הטוב ונדבק בהם הרע, ובעולמו של יוסף נחשב להם כאבר מן החי, וכן עריות היו בדקות גדול, וסיפר לאביו שיוכח אותם ואין בזה לשון הרע, כמעשה דחייא בר רב עם רב הונא (מס' ערכין דף טז ע"ב), וכך הוא האמת, ויוסף חטא בזה בדקות שהיה לו לדון אותם לכף זכות.

ויאמר את אחי אנכי מבקש הנידה נא לי איפה הם רעים (ל"ב, ז).

רצה לומר, 'ויאמר' השכינה הקדושה, 'את אחי' אהבת בני ישראל זה לזה באהבה ואחוה באמת, בלי שום פניות חיצוניות, ואהבה זו יהיה ע"י 'אנכי' שהיא התורה הקדושה, ולא אהבה חיצונית, 'מבקש' שזאת מבקשת השכינה הקדושה מאת בני ישראל הקדושים, 'הגידה' כשידברו בני ישראל הקדושים זה עם זה לא יהיה אלא 'צא' שיהיה תפלה עבורי, היאך יהיה ראוי ונכון להתפלל לפני השכינה הקדושה, 'איפה הם רעים' שזאת תלי בראש הדור, כשיש לבני ישראל רועה טוב אז בודאי יש להם אהבה ואחוה, וכל הדבורים שלהם אינו אלא נא שהיא תפלה, היאך להתפלל להעלות השכינה למקומה הראשון.

(בן בית)

אוצר החיים

אוצרות הזמנים במשנת רבוה"ק
מבוארים בשפה הטהורה לכל נפש

הנס מוסיף והולך עד שביום השמיני נדלק מפך זה שמונה נרות בחצרות הקודש לנר חנוכה. וזה דוחק כי למה יהיה הנס ביום שמיני שכבר היה שמן מצוי טהור שכבר היו יכולין לטהר ולעשות שמן בטהרה.

ולכן נראה שהנס בפעם הראשון בבית המקדש היה כדעת ב"ש, ודלק ביום ראשון שמונה נרות למצות נר חנוכה, ואח"כ היה פוחת עד שמצאו שמן בטהרה ותיקנו שמונה ימים על שם שמונה נרות שהדליקו בחצרות הקודש ביום ראשון. ובי"ה סברי כיון שבעת ההוא היה התגברות הקליפות בכל שמונה בחינות, שבעה המתפשטין, ואחד הכולל

המתפשט, והוצרך להיות הנס לטהר כולם בפעם אחת, על כן היה מצות נר חנוכה בדרך הזה. אבל לדורות מוסיף והולך עד נכון היום.

והנה עיקר מצות חנוכה נר אחד, להמשיך אור הכללות הכולל כל השבעה באחדות אחד, ולכן די בנר אחד לכל לילה נר אחד, כי עיקר הוא הכללות, כי שבעה נרות שבעה שמות מ"ב ששורשן מזין מלכים דמיתו וחיו בתיקון מלך הדר שכולל כל השבעה באהבה ובאחדות אחד. והמהדרין נר לכל אחד

מבני הבית, שיתפשט האור בהתפשטות לכל אחד כפי השגתו. כי המהדרין הם הכולל המתפשט, ולכן נר אחד שהרי הוא אור הכולל ולכל אחד שהרי הוא מתפשט באורו לכל אחד ואחד.

והמהדרין מן המהדרין שהוא הכולל שאינו מתפשט אלא דרך נס, יום ראשון מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך בראש דאין סוף, כי חנוכה הוא להמשיך בגלות ובלילה תוספת אור מאור אין סוף רזא צדיק עליון כי בגלות אין שם אלא ספיחין כמבואר בפע"ח (שער רח"פ), והיה הנס הזה בהמשכת האור והיחוד למקום חשך ולילה וגלות, שיהיה גם שם תוספת אור, ואור חדש ולא ספיחין. והוא 'חנוכה' שבא על אור חדש שנעשה בכל יום חינוך על דבר חדש שטועם בכל יום אור חדש בעבודת השם יתברך אשר להזוכה לחזות בנעם ה' ומשורש הכולל שהוא בחינות כתר אין סוף נתחדש ממנו אור חדש לכל המתפשטין ממנו. והוא המהדרין מן המהדרין, ואם המהדרין מן המהדרין מניחין שיהיה כל אחד מבני ביתו מדליק נר אחד הוא ג"כ בכלל מהדרין מן המהדרין.

רביה"ק מגלה בספרו היכל הברכה (פר' דברים) סוד הדלקת נר חנוכה שיש בה דין 'מהדרין' ו'מהדרין' מן המהדרין, כי על ידי המסירות נפש של בני מתתיהו נתעורר מקום עליון מאוד ששם לא מגיע שום טומאה, ואור זה יש בו המשכה כללית עליונה, ועוד שבעה גילויים פרטיים המתפשטים למטה, וכנגדם מדליקים שמונה נרות חנוכה, ומחדש שבבית המקדש הדליקו ב' מנורות, אחת בתוך בית המקדש והשנית בחוץ - 'בחצרות קדש' שהם נרות חנוכה.

חז"ק: ושם בשביל ונתבין הוא כולל אמיתי של החסדים שמן הטוב פך החתום בחותם של כהן גדול אבא עלאה ושם לא יגיע שום טומאה ושום פגם אבל אין שם שישג משם הארה אלא משה רבינו ורבי עקיבא על ידי מסירות נפש בפועל ובני מתתיהו על ידי מס' נזכו ומצאו אור הגדול שאין שם מגע נכרי ובה נזדמן להם בפועל על ידי נס פך שמן חתום בחותם של כהן גדול דלעילא.

וכל המשכות של זין קני המנורה שהם חסדים המתפשטים שהן גבורות דאבא וגם שורש המתפשט נפגם ונטמא במגע נכרי כשנים וכתולע כמבואר בלק"ת

שעד שם נפגם ולא היו יכולין להמשיך לנרות עליונות שום הארה כי נאחז בהם הטומאה עד שבכח מס' נעלו לשורש השרשים כולל הנחתם בחותם יסוד אבא כהן גדול והמשיכו את האור הגדול הזה ומגודל האור זה בורחין כל הקליפות והשרים והדליקו נרות בהיכל קדש' כמצותה, וגם הדליקו נרות חנוכה, והמשיכו האור הגדול הזה לבתי בראי חצרות קדש' זה הפך לא ימצא בו אלא על יום אחד ותיכף נעשה בו נס כדי שיבינו להדליק נרות חנוכה בחצרות קדש' כי אחר שהדליקו בהיכל הקודש נרות המנורה הבינו ברוח הקודש שצריכין להמשיך זה האור לבתי בראי להיות מרפא בעת הגלות ונעשה בו נס ונתמלא הפך עד שהדליקו שמנה נרות בחצרות קדש' נרות חנוכה.

ובמקדש בעת הנס בכל יום היה פוחת והולך עד שבליל שמיני לא היה בו אלא כדי נר אחד, ומזה הבינו תיכף שצריך להיות שמונה ימי חנוכה. זהו לסברת ב"ש, כי ל"ב היה בהיפך, ונעשה תיכף נס להדליק נר אחד של חנוכה 'בחצרות' בתי בראי, חוץ ממה שהיו מדליקין בהיכל הקודש על המנורה, ובכל יום

שירות ותשבחות לאחר הצות לילה [א]

קבלתי מהרבה צדיקים שהשיגו מדרגות
על ידי שירות שאמרו ושררו אחר הצות.

(זר זהב סי' א סק"ג)

שער הצדיקים [יז]

העלאת הנשמות על ידי הצדיקים (ג)

המחובר לטהור טהור

'כל ימי עני רעים' (משלי טו, טו), מי שהוא עני בדעת ואין מוסר נפשו וגופו לעבודת הבורא, להלביב הנפש המשכלת, לעלות מ"נ לתקן גבורות דדעת, בודאי כל ימי עני רעים, אין הימים שלו נתרברו ברזא דטוב, להיות לו לבוש לנפש להתעזר בו.

ועל זה פריך הגמרא (כתובות קי ע"ב) 'זהאיכא שבתות וימים טובים', פירוש שיש צדיקים הנקראים בחינות 'שבתות', כי הוא מופרש ומובדל מכל עסקי עולם הזה, אלא כולו לד', ואין דעתו מעורבת עם הבריות כלל, אלא פרוש ומובדל קדוש וטהור, וברוב קדושתו אינו יכול כלל לסבול העולם, אף על פי כן מחמת גודל צדקות הצדיק על ידי עבודתו הקדושה הוא מעלה את העולם כולו לעבודת אמת לעשות רצונו ברשפי להבת, אף על פי שהוא פרוש מכל העולם, אף על פי כן במילי דשמיא שלו שעובד לבוראו הוא מוכיח אותם, כידוע מהרב הקדוש מלובלין.

וגם יש צדיקים הנקראים 'יום טוב', שמלאכת אוכל נפש נעשה בו (ביצה לו ע"ב), שהוא משגיח בצרכי ציבור תמיד, ודעתו מעורבת בין הבריות, וממשיך עליהם רחמים ורצון פרנסה ישועה ורפואה, ומתקנם לדרך הישר.

ועל זה פריך הגמרא למה אמר הפסוק 'כל ימי עני רעים', מי שאין לו דעת ודביקות ואהבת השם לעלות מ"נ ברשפי להבת שלהבת הימים שלו הם רעים, הלא יש צדיקים גדולים הנקראים 'שבת' ו'יום טוב', ובודאי הצדיקים אלו ברוב קדושתם ואהבתם וטהרתם הם מעלין את כל העולם לעבודה הקדושה ולאבהב ויראה אמיתית. וזה כלל גדול המחובר לטהור טהור, וכיון שנפשו מחוברים אצל הצדיק באהבה אמיתית לצדיק, אף על פי שמצות שלו הם כרמון שהם בלא דחילו ורחימו ולא פרחת לעילא, אף על פי כן אם הוא דבוק ומקורב לצדיק, הצדיק מעלה מצות שלו ועבודה שלו שלא יהיה בכלל ימי עני בדעת רעים, ולמה אמר הפסוק 'כל ימי עני רעים'.

ומתרג' הגמרא, בודאי מאנשים פשוטים אפילו עמי הארץ ומכל שכן תלמידי חכמים אמיתים שהם מקורבים לצדיק אין הפסוק מדבר חלילה, כידוע מספר חסד לאברהם (מעין ב נהר לב), שכל הדבקים לצדיק נעשין בחינות תיק הספר, אשר 'מצילין תיק הספר עם הספר' (שבת טז ע"א).

אלא במה הکتוב מדבר, תלמידי חכמים שאין בהם דעה, אשר נבלה טובה מהם (ויק"ר א, טו), ופירוש 'תלמיד חכם שאין בו דעה' שאין בו דעת לעבוד את הבורא, ולזכך גופו ונפשו ברשפי אש להבת שלהבת, לעלות נשמתו למקור החיים אילן התורה, וכיון שאין טועם טעם מתיקות עריבות ידידות נעימות חביבות התורה תורה לשמה, בודאי נבלה טובה ממנו, ופירוש 'בליה' נשמות הנובלין כעלה נובל נפשות עמי הארץ, בודאי טוב נפש עם הארץ ומכל שכן כשהוא דבוק לצדיק אמת, ותומך אותה, מתלמיד חכם כזה אשר אין לו תיקון אלא בגילגול כידוע ליודעין אמת.

ולתלמידי חכמים כאלו התורה להם שינוי וסת, כי וסת וטבע גופם עכור עדיין בכל מדות רעות ותאות רעות, והתורה הקדושה בודאי להם שינוי וסת, שאינן מורגלין בטעם עריבות ידידות נעימות שלה, ומכל שכן הלומדים להתגאות, ובודאי התורה להם חזקה מעיית, כי המעיית הם לב וכבד וטחול, וצריך לזכך הלב שיהיה משכן השכינה, ולרפאות הכבד מכעס ומגיאיות, וכן שאר אברים פנימיים, כליות יועצות (ברכות סא.), וצריך לראות שיהיה יועצין לטוב, ואותן הלומדים התורה בלא דעת כמבואר לעיל, לא די שאין מרפא עצמו מחולי מדות רעות על ידי התורה, אלא שהתורה נעשה לו סם המות, ונתגברין עליו חלאים רעים מדות רעים, ולא די שאינו מדבק עצמו לצדיק אמת כדי שיתקן ויעלה את נפשו, אלא שדובר עתק על צדיק, ומוצא כל מידות רעות שבו בתוך הצדיק, ובודאי תלמיד חכם כזה נאמר עליו 'כל ימי עני רעים', ערום יצא וערום ישוב (עפ"י קהלת ה, יד), ונבלה טובה ממנו, ודי בזה ליודעין.

(היכל הברכה בראשית דף מא ע"א)

עומד בחצות לילה ומתחיל לומר שירות ותשבחות, כמ"ש (תהלים קיט, סב) 'חצות לילה אקום להודות לך', אז גם הצדיקים בגן עדן מקשיבים לקולו. כמ"ש בשיר השירים (שיר השירים ת, ג) 'היושבת בגנים חבירים מקשיבים לקולך' הם חבירים לצדיקים אשר בחיים חיותם ומקשיבים לקולם" עכ"ל.

וראה גם מה שכתב רבינו בחומש היכל הברכה אודות זמן נעלה זה (דברים דף לה): "אני תמהתי על בעלי הבתים הכשרים למה ישנו כל הלילה ויבלו ימיהם בהבל, למה לא יעמדו באשמורת לומר תהלים וחצות כפי חכם, ואח"כ ילכו להתפלל מלה במלה ככוונת הלב כל חד כפום שיעור דיליה, ואם הוא בר הכי ללמוד עכ"פ משניות למה ימנע עצמו מזה, ולומר איה דפים מן הוזה"ק, כי כל דבורים אלו הם קשויים הנפש חיים לנפשו, למה לא ילחם עם חלק הרע שבנפשו המונע אותו בחכמות זרות, אם התחלה יהיה לו קשה שלא יטעום אלא מרירות, סופו יהיה לו אור וחיות ומתיקות וחיים לנפשו בזה ובבא, כמבואר בזהוה נשא מאן דלית ליה לאתעסקא באורייתא יקיים קומי רוני בלילה, ויימא באשמורת כמה סליחות ותחנונים ופסוקי דרחמי ובקשות בכל מיני רנה בגרוניה ע"ש היטב וכו', על כן אני מבקש ומעורר לב בעלי בתים הכשרים שיחוסו על נפשם, ויקומו באשמורת לומר תהלים בקול נעים ורנה ובקשות וכו', על כן אחיי בעלי הבתים הכשרים קומי רוני בלילה לאל אחד ברנה ותפלה ותהלים ומשנות כל אחד לפי כחו" עכ"ל.

עבודה זו נחשבה מאוד אצל רבינו, עד כדי שכתב שמי שאין בכחו לערוך כל סדר תיקון חצות ולימוד התורה עכ"פ יעסוק בעבודת שירות ותשבחות ויחזור לנוח שיהא לו כח לעמוד בתפילה כראוי, וזה לשון קדשו (זהוה חי על בראשית דף א): "זהוה בקימות חצות, אע"פ שהוא גבר חלש, עכ"פ כל מי שבשם ישראל יכונה מתעורר בחצות או סמוך, ותיכף יטול דיו, ויולך המים לחוף, ויאמר שירות ותשבחות וקבלת מלכות שמים, אין אלקינו' 'עלינו' 'האדרת' 'מלך אחד יחיד ומיוחד' 'אור צח אור קדמון' 'אדון עולם מלך בורא כלי, ויגמור כל אלפא ביתא וכיוצא, ויישן ויגוה מעט, שיהיה בריא וחזק, ושיהיה לו מוחין צלולין" עכ"ל.

רבינו מביא סדר שירות ותשבחות אותן קיבל וראה אצל רבותיו הצדיקים אשר היו נהגים לאמרו לאחר חצות לילה, וזה לשונו (נתיב מצוותיך נתיב היחוד שביל ו את ב) 'קבלה מהצדיקים, שאחר סדר אמירת תיקון חצות, יאמר פסוקים אלו: 'ה' אלקי אתה ארומך אודה שמך' וכו' (ישעיהו כה, א), 'אודך על כי נוראת' (תהלים קלט, יד), ועוד פסוקי היחוד וקבלת אלקותו יתברך, 'אתה הראת' וכיוצא, ואחר כך יאמר 'אין כאלהינו' עד 'תושיענו, בנועם ובנגיזון יפה'.

"ויאמר 'עלינו לשבח', וכשיגיע ל'ואנחנו כורעים' ירצע וישתחוה בפשוט ידיים ורגלים כמו ברה"ו ויהוה", ויאמר בהשתחוותו 'שמע ישראל' וגו', ושבע פעמים 'ה' הוא האלהים, 'אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, אלהי ישראל הוא אלהי, אלי ואבי, אלו אני משתחוה'. וכשיזכר ריגיש אור גדול בעת קבלת עול מלכותו ואלהותו ואדנותו ויראתו ואהבתו, וכשיעמוד יאמר ג' פעמים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' בקול רם יפה אף נעים, ויאמר 'שהוא נוטה שמים' עד 'אין עוד', והרבה מאד יועיל לו להנצל מכעס וגאווה וקנאה ורדיפת הכבוד, אל אחר, אל זר, אל נכר, ויזכה להכנעה באמת, השם יזכינו לעבדו בלב אמת וטהור" עכ"ל.

אחת מן העבודות המרכזיות בהיכלי הצדיקים הקדמונים גדולי תלמידי הבעש"ט היתה השכמת חצות לילה, וכפי שמצינו בספריהם ובהנהגותיהם שהם מזהירים רבות על כך.

עבודת חצות פנים רבים יש לה, עיקרה, לקונן על חורבן בית המקדש וגלות השכינה, אולם כמו כן זמן זה מסוגל מאוד לעסק התורה, ובפרט סתרי תורה כספר הזהר וכתבי הארז"ל, וכמו שכתב רביה"ק ההיכל הברכה ז"ע "בוהר (נח עב), מובא גודל מעלת לימוד התורה אחר חצות לילה" (ושולחן הטהור סי' רלח ס"א). "שהקב"ה עם כל הצדיקים שבגן עדן שומעין את תורתו" (זר זהב ס"א סק"ב). "ובפרט מי שעוסק בסתרי תורה אין לך אחי זיכוך הנפש לזה כמו קימת חצות דייקא" (הקדמת דמשק אליעזר אות סד). "אין נעימות ומתיקות בעולם כמו לימוד תורה לשמה אחר חצות לילה, טעמו וראו כי טוב" (היכל הברכה בשלח פד). "אם היו ישראל שומרין ללמוד בלילה אחר חצות והיה היחוד בכל לילה נעשה בשלימות שתי מלכים בכתר אחד שוה בשוה, אז על כל פנים היו נכנעים תחת ישראל ולא היו גוזרין שום גזירה על ישראל בגלות, וכל מה שעובר עלינו בגלות המר הזה מחמת חטא זה שישנים כל הלילה ואין לומדין ומזמרין שיר ושבת אחר חצות לילה לשם יחוד קודשא בריך הוא" (זהו חי על זוה"ק בראשית כ:).

אולם בכתבי רביה"ק ההיכל הברכה מצאנו עבודה נוספת המיועדת לשעות הנעלות הללו שלאחר חצות, והיא, לומר שיר ושבת לפני בורא כל עולמים.

וכפי שכתב בשולחן הטהור (סימן א ס"א) "זהוה מאד בקימת חצות לילה, ללמוד תורה, ולומר שירות והודאות", ובזר זהב הוסיף (סק"ג) "קבלתי מהרבה צדיקים שהשיגו מדרגות על ידי שירות שאמרו ושררו אחר חצות" עכ"ל.

קומי רוני בלילה לראש אשמורת

מקור עבודה רמה זו היא בספר הוזה"ק שכתב (במדבר דף קכא): "צריך לשרור ולנגן בחדוה בחמרא דאורייתא, לאתעסקא באורייתא, יקיים (איכה ב) 'קומי רוני בלילה לראש אשמורת', ויימא באשמורת כמה סליחות ותחנונים ובקשות, בכל מיני רנה בגרוניה" עכ"ל [תרגום הזהוה: צריך לשרור ולנגן בחדוה בין התורה, להתעסק בתורה, ויקיים (איכה ב) 'קומי רוני בלילה לראש אשמורת'. ויאמר באשמורת כמה סליחות ותחנונים ובקשות בכל מיני רנה בגרונו].

וכתב בספ"ק מאור ושמש (פרשת חוקת ד"ה או יאמר אז ישיר ישראל) "עצה היעוצה לאיש אשר יחפוץ להשיג שמעתתא אליבא דאמת, יתיכף בקומו בחצות לילה ישפוך תחינות ובקשות לפני המקום ברוך הוא, ויפשפש במעשיו ויעשה תשובה עליהם, ואחר כך יזמר זמירות שירות ותשבחות לפני מלך מהולל בתשבחות קודם לימודו, ואחר כך ילמוד כוונה עצומה לשמור ולעשות, בודאי ישגי הלכה ברורה אליבא דאמת כמו שניתנה למשה בסיני. לכן אצל דוד המלך כתיב (שמואל א טו, יח) 'וה' עמו, ודרשו חז"ל (סנהדרין צג ע"ב) מלמד שהלכה כמותו בכל מקום, מפני מה זכה דוד לכל זה, מפני שהיה 'נעים זמירות ישראל, וקם בחצות הלילה וקיבל עליו עול מלכות שמים, והיה משורר שירות ותשבחות לאין שיעור לפני יוצרו, לכן כשלמד אחר כך השיג הלכה ברורה אליבא דאמת כמו שניתנה מסיני, אבל מי שאינו עושה תשובה ואינו אומר שירות ותשבחות קודם לימודו הוא משחית עצמו ועבודתו חלילה" עכ"ל.

וראה גם תפארת שלמה (לראש השנה) "כאשר האדם

אות א

יוסף היה מעלה הכל על ידי יחודים

א. אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן וגו'. רועה היינו מיוחד ומחבר ומקשר, מלשון אחוה ורעות, ולכך נקרא רועה צאן בלשון רועה על שם שהוא מיוחד ומחבר הצאן אל מקום אחד שלא יתפזרו אנה ואנה, וזהו שאמר שהיה מיוחד את אחיו היינו כל ישראל וניצוצי השכינה כביכול, הכל היה מעלה ומתקן אותם על ידי יחודים קדושים שעשה, בצאן, קבלתי מזה מאדוני אבי זקני זלה"ה כי צאן הוא יחוד, שהרי צ"א הוא יחוד הוי"ה אדוני, ויחוד זה נעשה על ידי הדעת הרומז על אות ב' שהוא נ' שערי בינה, וזאת היתה עבודתו של יוסף, בחינת צדיק יסוד עולם, דאחיד שמיא וארעא, שהיה מקשר תמיד הגשמיים עם הרוחניים: (דגל מחנה אפרים פרשת וישב)

אות ג

יחוד מחשבה ודיבור

ג. ואביו שמר את הדבר. ידבר' הוא מלשון 'דיבור', כי הנה לגבי המחשבה והדיבור, תמיד המחשבה קודמת להדיבור והוא המולידה לדיבור, לכן המחשבה נקראת אב והדיבור תולדה, וכדברי קדוש ישראל הבעל שם טוב ז"ל ואביו שמר את הדבר והמחשבה שומרת את הדיבור לכל ידבר רק דיבור הראוי, כי המחשבה רומזת על קוב"ה והדיבור על שכינתה, וכאשר מייחדים הדיבור עם המחשבה מעוררים יחוד עליון של קוב"ה ושכינתה, ודברי פי חכם חן: (נועם מגדים פרשת משפטים, שלח, תבוא)

ועיין עוד בספר דגל מחנה אפרים (פרשת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב) שכתב וזה לשונו: שמעתי כי צאן הוא יחוד צ"א עם נ' והיינו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו' עד כאן לשונו.

וראה עוד פורת יוסף (פר' תרומה): ומן הצאן, שעל ידי אדם התחתון הממוצע מחומר וצורה, שעל ידו יתייחד עולם התחתון בעולם העליון ונעשה יחוד וחיבור ב' שמות הוי"ה אדוני גימטריא צ"א מן צא"ן, והשפע מושפע משם והוא התפשטות הן. כעין זה שמעתי ממורי זללה"ה, והבן.

וכתב בהגהות מקור מים חיים (הערה ג): בספר אור תורה (פרשת וישב) איתא וזה לשונו, ואביו שמר את הדבר, פירוש המחשבה שומר את הדיבור, והוא יחוד עד כאן לשונו, ונראה ברור שעל מאמר זה כיוון הרב נועם מגדים ז"ל מה שהביא בשם הבעש"ט, ונראה שמה שסיים שם והוא יחוד, זה הוא רמז לדברי הרב תולדות יעקב יוסף בשם הבעש"ט ז"ל בענין הכתוב בכוח עשה, שזהו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ליחוד המחשבה עם המעשה.

אות ד

בחוץ לארץ יש יותר השגה

ד. ויאמר את אחי אנכי מבקש וגו'. ובזוה"ק (ח"א קפ"ד א) ר' יהודה פתח מי יתנן כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך וגו' (שיר השירים ח', א') אמצאך בחוץ גו גלותא דאיהו בארעא אחרא וכו' עיין שם, המשכיל על דבר ישכיל בדברי זוה"ק הללו מה שנאמר בשם הבעל שם טוב שבגלותינו בחוץ לארץ יש סייעתא להשגת רוח הקודש הגם שאין השכינה שורה אלא בארץ ישראל וכו', עם כל זה יש סיוע להשגת רוח הקודש, ואפילו אינו הגון כל כך אין מדקדקין עמו כמו בארץ הקדושה, משל למלך כשהוא בדרך ומזכיר ללון במלון ופונדק שאינו לפי כבוד המלך ביופי ונקיות, אין זה בזיון למלך, כיון שהכל יודעין שהמלך הוא בדרך, והבן הדבר: (אגרא דפרקא סימן קמ"ח)

ואיתא מזקה"ק מקאמארא זי"ע שהסטרא אחרא יש לה שליטה בירושלים ועל כן צריך זהירות גדולה למי שגר בירושלים עיה"ק, והכוונה על העיר העתיקה, וזהו בפרטות, אבל גם בכללות יש שליטה בכל ארץ ישראל מאחר והיה שם אור גדול ומרובה ולאחר שגלינו מארצינו יש ניקה כמו בכל רשימו שנשאר מהקדושה, ולכן יש שליטת הסט"א באר"י וההסתר מתגבר, וכן הוא בחוש שהעלאת התפילות בארץ ישראל קשה יותר מבחוץ לארץ [ושאלתי פעם את הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א אודות ענין זה, ולא ענה על כך, ואמר שצריך להיות להיפך מחמת טומאת ארץ העמים השורה בחוץ לארץ]. ומצד שני, כיון שיש רשימו דקדושה זוכין בארץ ישראל שתהיה שכינה מדברת מתוך גרונו.

אות ה

נשמות תנאים מחמת צניעות הנשים

ה. כי כסתה פניה. ודרשו רבותינו ז"ל (סוטה י"ב ב) שכסתה פניה בבית המיה שהיתה צנועה עינין שם ברש"י, וכשהיה הבעל שם טוב בסטמבול ראה יונגע לייט שהיה להם נשמת תנאים ואמר שזה מגודל צניעות הנשים: (מדרש פינחס החדש אות כ"ח)

והביאור הוא, שמאחר והיתה מחשבתם טהורה ועיניהם שמורות, שהרי הנשים הלכו בצניעות, לכן היו יכולים להמשיך נשמות גבוהות וטהורות יותר. כי הכח הרוחני של האדם תלוי בשמירת חושיו.

אות ו

יוסף העלה את התפארת של הקליפה לתפארת העליון

ו. ויבוא הביתה לעשות מלאכתו. ואמר רבותינו ז"ל (סוטה ל"ו ב) שראה דיוקנו של אביו, פירוש לפי שידוע שאשת פוטיפר היתה מתפארת לפניו עד מאוד וכו' כדאיתא במדרש (תנחומא וישב ה') כלים שלבשה בשחרית לא לבשה אותם בחצי היום,

ובחצי היום לא לבשה בין הערבים, בגדים שלבשה בצפרא לא לבשה ברמשא, כדי לפתותו, ויוסף הצדיק לא היה חפץ בהתפארות זו, אבל היה חפץ והתלהב מהתפארות זו לתפארת העליון, שהוא דיוקנו של אביו, תפארת ישראל. וזהו 'וינס ויצא החוצה', שנס מתפארת זו הגשמיית להתלהב לנוס החוצה לעולם הזה, והתדבק בתפארת העליון: (אור תורה פרשת ויצא ד"ה ורחל באה)

ואיתא בספר אור המאיר בשם הבעש"ט על ושתי המלכה שהיתה בחינת מלכות דקליפה, לעומת אסתר המלכה שהיתה בחינת מלכות דקדושה. והרי ידוע שהקליפה אין בה כלום והיא רק לבוש המסתיר על הקדושה. ולכן כאשר צויה אחרושו להביא את ושתי בלא בגדים לא באה, כי אין לה שום מציאות בלי לבושים.

וכן היה אצל יוסף הצדיק שראה את אשת פוטיפר מחליפה תמיד את לבושיה, והעלה התפארות זו להתפארות האמתית שהיא תפארת ה', ולא נדבק בקליפה החיצונית אלא באור הפנימי של התפארת.

אות ז

המתקת חלום רע

ז. ויאמרו אליו חלום חלמנו ופותר אין אותו וגו'. קבלה ממזרי נר"ז (הוא רבינו הבעל שם טוב זכותו יגן עלינו) לבטל חלום רע או כל מקרה של דין, יבוזן ליחד יבק שהם שלושה שמות אהי"ה הוי"ה אדני"י, במקוה, כזה, קרקע המקוה שהוא עומד עליה הוא אדני"י שהוא עולם העשיה התחתונה מכולם, הנקראת מלכות ששם אדנותו יתברך, והאדם עצמו הוא כנגד שם הוי"ה, כי שם הוי"ה במילוי אלפי"ן, כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, עולה מ"ה, כמנין אדם. והמים כשטובל וזבאין על ראשו ומכסין הראש שבו המוחין, הרי אהיה הרומז על הרצון שבמוח, כאדם המגלה את רצונו ואומר 'אהיה כך וכך'. הרי שלושה שמות אלו אדני"י הוי"ה אהי"ה בנימטריא יבק, וגם לבזון אלד שהוא אחד מע"ב שמות, גימטריא אנלא, כלול במקורו אהיה, כי משמעות השם 'אלד' פירושה שהולך להוליד, וזהו גם שם 'אהי"ה' שפירושו 'אנא זמין לאולדא' [כדאיתא בזוה"ק (אחרי מות סה): אימא עלאה אתעברת זמינא לאולדא, ואמר 'אשר אהיה' זמינא לאולדא ולתקנא כלא], והשילוב של אהי"ה עם אל"ד הוא כזה אהלידה, וזה טוב לכונן בראש השנה ובהושענא רבה שאז צריך לתקן את הדינים: (בסידור ר' שבתי ז"ל דף מ"ד)

והנה המתקה זו מייירי בכל דין, כי המקוה ממתק הכל בפרט כשמכוונים בפרטות על הדבר הנרצה, וענין המתקת חלום רע הנזכר כאן בדברי הבעש"ט, הוא משום שחלום גימטריא פ"ד, והוא מספר אהי"ה אדני"י עם הכולל, והאדם עצמו שיש לו חלום הוא כנגד שם הוי"ה, ולכן יש לזה שייכות להמתקה זו, כי שם אדני"י רומז על התגלות החלום בפועל בבחינת מעשה ומעלים אותו לשורשו בשם אהי"ה ששם נמתק הכל.

לקיים מצות הדלקת נר חנוכה

מצוות, הן מצות דאורייתא והן דרבנן צריכות כוונה, היינו לכוין על כל פנים לצאת ידי מצות בוראו, ויאמר בפה מלא 'לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, הריני עושה מצוה זאת לקיים מצות בוראי שציונו על ידי משה רבינו עבדו ככתוב, ומצוה דרבנן יאמר ככתוב 'לא תסורי' (דברים יז, יא), ובאמירה זאת יוצא אף שלא כיון לבו בשעת המצוה, חוץ מפסוק 'שמע ישראל' שצריך לכוין ליחודו לקבל עליו עול אלהותו ומלכותו, ומצות קריאה יוצא באמירה שאמר קודם התפלה לקיים מצות בוראו והכל נגרו אחר דבור זה.

(שולחן הטהור סי' ס"ד)

אלא לראותם בלבד

ובזה תבין טעם הגון למה אסור ליהנות מהאור של שמונה ימי חנוכה כי הם נתקנו כדי שיזכור בר ישראל שצריך לעשות תשובה ולתקן מה שפגם בשבעה מדות חג"ת נה"מ כנ"ל, ועבודתם ועשיותם הם כדי להעלות למעלה לתקנם כנ"ל, והוא ממש כמו קרבן עולה שהוא כולו כליל לה', ה"ה אורות של חנוכה הם כולם כליל לה' והבן.

(בן ביתי)

החשמונאים זכו לנס חנוכה בזכות מסירות נפשם

ובני מתתיהו, על ידי מסירת נפש זכו ומצאו אור הגדול שאין שם מגע נכרי וכו', שבכח מסירות נפש עלו לשורש השרשים וכו', והמשיכו את האור הגדול הזה, ומגודל האור זה בורחין כל הקליפות והשרים (לקוטי תורה פ"ר וירא).

(היכל הברכה דברים דף ו ע"ב)

נס גדול היה שנתמלא הפך והדליקו נרות גם בחצר המקדש

והדליקו נרות בהיכל קדשך כמצותה, וגם הדליקו נרות חנוכה, והמשיכו האור הגדול הזה לבתי בראי 'חצרות קדשך'. וזה הפך לא ימצא בו אלא על יום אחד, כי הוא הכולל כל השבעה באחדות אחד יום אחד, ותיכף אחר שהדליקו המנורה בפנים, נעשה בו נס ונתמלא שוב, כדי שיבינו להדליק נרות חנוכה בחצרות קדשך, כי אחר שהדליקו בהיכל הקודש נרות המנורה, הבינו ברוח הקודש שצריכין להמשיך זה האור לבתי בראי, כדי להיות מרפא בעת הגלות, ונעשה בו נס ונתמלא הפך, עד שהדליקו שמונה נרות בחצרות קדשך, נרות חנוכה.

(היכל הברכה דברים דף ו ע"ב - ז ע"א)

מנהג הצדיקים לשחק בדריידל בימי החנוכה

מנהג ישראל הקדושים, שמשחקים בימי חנוכה הנקרא דריידל של מתכות או של עץ, ונרשם ב' רוחותיו ד' אותיות של השנ"ג, ואומרים שד' אותיות אלו הם ר"ת ה"ה ש"ם נ"ס ג'דול, ואאמור"ר הרב הקדוש אמר, שד' אותיות הם ר"ת ג'ר ש"מן ה"לל ג'דול. ועל ד' תיבות אלו שנרשם בדריידל, אמרתי כוונה על מנהג שמשחקים בדריידל, כי שמעתי מכמה צדיקים קדושי עליונים שהיו משחקים רק בדריידל הזה, וכן ראיתי כמה פעמים אצל אאמור"ר זלה"ה בימי נעוריו, שיום אחד מימי חנוכה היה משחק בדריידל עם התלמידים שלו, אבל אח"כ לא התנהג בזה כלל, ולא שמעתי מעולם כוונתו בזה. וכן שמעתי מאיש כשר שהרב הצדיק ר' מאיר מפרימישלאן היה ג"כ שוחק עם בניו ועם תלמידיו בימי חנוכה בדריידל.

(בן ביתי פ"ר מקץ לחנוכה)

כוונת משחק הדריידל

לזה אמרתי כוונה, מה שנוהגים אם יפול הדריידל על אות נ' מוסיפים עוד מעות ולא באות ש', וכן אם יפול על אות ה' נוטלים חצי המעות, ואם יפול על אות ג' נוטלין כל המעות, נראה לי לפי דברי אאמור"ר זלה"ה הנ"ל, שהד' אותיות הם ר"ת ג'ר ש"מן ה"לל ג'דול, ר"ל לפי שאנחנו מכוונים בהדלקת נר חנוכה להוריד שני יחודים ליחוד השלישי, לזה אנחנו נוהגים להוסיף ולהשלים ביחוד התחתון שאר ב' יחודים, מה שאנחנו נוהגים אם יפול הדריידל על אות ה' ליטול חצי המעות מה שיש שם, כי הלל לבד אין אנחנו אומרים בכל חדשי שנה אלא חצי הלל, לזה אין לוקחין אלא חצי מעות, ואם יפול הדריידל על אות ג', שמראה שעתה בימי חנוכה אנחנו גומרים את הלל הגדול כולו, לזה נוטלין כל המעות מה שיש שם.

וראיתי מאאמור"ר זלה"ה שהקפיד שלא לשחק בדריידל רק פעם אחד בכל ימי חנוכה, בזמן שישב בסעודת צהרים, וקנה בעד המעות הזה משקה לסעודה זו, אבל יותר מפעם אחד שייך ליצר הרע רחמנא ליצלוך, וכן אפילו בפעם אחד הזה אינו ראוי ונכון לשחוק יותר מחצי שעה, והשאר שייך ליצר הרע כנודע למשכיל דקדושה.

(בן ביתי)

יכוין בעת שמדליק נרות חנוכה שעל ידי הנרות יאיר נשמתו

יכוין בעת שמדליק נר מצוה ונר שבת, על ידי נרות דקדושה מאיר נשמתו, ומכבה נר דקליפה, 'ורשעים בחשך ידמו' (שמואל א' ב, ט).

(נוצר חסד אבות פ"ז מ"ה)

יש ליתן הרבה שמן בכלי כדי שידלק יותר מחצי שעה

ונראה לי שצריך לנהוג לישב אצל הנרות של חנוכה, אפילו אחר חצי שעה שהוא שיעור הדלקה של נרות חנוכה, והטעם כמו שכתב רבינו אלקי האר"י זלה"ה (פע"ח שער הברכות פ"ז), שהחסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת אחר התפלה, כדי שיתעכבו המוחין לתו"מ עוד שעה אחת ולא יסתלקו מהרה, כך נראה לי כאן ג"כ אצל מצות נר חנוכה, לפי שבכוונת הברכות, אנחנו בני ישראל ממשיכין ומורידין שני יחודים של יאהויה"ה יאהלוהיה"ם ליחוד השלישי של יאהדונה"י, וכל זה הוא רק בחצי שעה זו, אבל אח"כ נראה מדברי האר"י זלה"ה שמסתלקין, והוא בסוד (מס' שבת דף כא ע"ב) 'עד שתכלה רגל מן השוק'.

לזה ראוי ונכון לנהוג ליתן שמן בכלי יותר, כדי שידליקו הנרות יותר מחצי שעה, ובשעת הדלקה ישב בעל הבית אצלה, ויאמר שירות ותשבחות, ובזה יתעכבו המוחין של היחודים הנ"ל עוד איזה זמן, כמו אצל החסידים הראשונים שהתנהגו להתאחר שעה אחת אחר התפלה כנ"ל.

(בן ביתי פ"ר מקץ)

טעם שאסור ליהנות מנרות חנוכה

ובזה תבין טעם הגון למה אסור ליהנות מהאור של שמונה ימי חנוכה, כי הם נתקנו כדי שיזכור בר ישראל שצריך לעשות תשובה, ולתקן מה שפגם בשבעה מדות חג"ת נה"מ, ועבודתם ועשיותם הם כדי להעלות למעלה לתקנם, והוא ממש כמו קרבן עולה שהוא כולו כליל לה', ה"ה אורות של חנוכה הם כולם כליל לה' והבן.

(בן ביתי)

בזכות הדלקת נרות חנוכה מתקרב קץ הגאולה

איתא בספרים הקדושים, ונראה לי שכבר כתבתי בספר הזה כמה פעמים, ואכתוב רק בקיצור גדול, דברית בין הבתרים נגזר שיהיו בני ישראל בארץ מצרים ארבע מאות שנה (בראשית טו, יג), אבל בפועל ממש לא היו יותר ממאתיים ועשר שנה, שלא יכלו להתמהמה אפילו רגע אחד יותר, כי אז לא היו יכולים בשום אופן להגאל יותר, נמצא שחסר מן המספר הנ"ל ק"ץ שנים, וזה מה שאנחנו צריכים לתקן אותה, וכל הזמן שלא נתקן השנים של ק"ץ שנים בעוונותינו הרבים נמשך הגלות. וזה מה שמזמירין בחנוכה בעת הדלקת הנרות הקדושים על ידי אור שרומז על התורה הקדושה נרות הקדושים, 'וקרב ק"ץ הישועה, נק"ם נקמת דם עבדיך', שבזכות הדלקת הנרות הקדושים בחנוכה יסיימו ויקץ כבר הק"ץ שנים, וינקום (נק"ם בגימטריא ק"ץ) דם השפוך כמים, דמם של צדיקים וקדושים ישרים וחסידים.

(כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצללה"ה)

גדול, וכי כהן גדול חתם הפכים של שמן שהיה ממונה על זה, ודי בחותם של כהן מהו דוקא של כהן גדול.

לדעתי בס"ד הנה מבואר בישמח משה איש האלקים מאוהעל ז"ע זצלה"ה (-אבל משה על נ"ך, איכה ג, כה. ומקורו ברוקח), על מקרא 'תח דברך יאיר מבין פתאים', כי אין ראשית כראשית החסידות, כי לכל אדם מישראל יש לו בחייו שעה אחת שנתלהב לבבו לעבודת הבורא כל העולמים ברוך הוא וברוך שמו, ואח"כ נתקרב ח"ו, אבל צדיקים הם כל חייהם בהתלהבות כשעה ראשונה. וזה כהן הדייט מביא מנחה פעם אחת בחייו ביום חניכתו לעבודה עשירית האיפה, ויכל אז להתלהב באור גדול, אבל כהן גדול אותו התלהבות בכל יום בבוקר ובערב מביא מנחה עשירית האיפה (כמבואר ברמב"ם פ"ה מהלכות כלי המקדש ה"ט"ז ובפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות ה"ד), באותו התלהבות כמו בפעם הראשונה כמו בתחילת עבודה ואינו מתקרב ח"ו, עיי"ש בכל דבריו הקדושים ז"ע ובכאן קצרת.

ועפ"י זה שפיר מצאו פך שמן חתום דוקא בחותמו של 'כהן גדול', היינו בחינת 'כהן גדול', שעומד כל ימיו בהתלהבות כמו כהן הדייט ביום 'חנוכתו', ולכן נקרא 'חנוכה' לשון 'חנוך', כמו בחינוך בשעה ראשונה כמו כן יהיה כל ימיו כמו כהן גדול. וזה דוקא לאחר מלחמה שהיה להם לכהנים הקדושים מסירות נפש על התורה ועל המקדש, נתנה להם הנס בהמנורה, שמן [בחינת] חכמה מדתו של כהן גדול, אשר הנר מערבי דולק בנס תמיד ולא נכבה לעולם, כמו התלהבות של כהן גדול כמו בשעה ראשונה. וזה שפיר אז הכהנים לקחו כתר מלוכה גם כן, כי מלך אמרו חכמינו ז"ל (מס' ברכות דף לד ע"ב) משפיל עצמו יותר מכהן גדול, כי כהן גדול משתחוה בתחילת כל ברכה וסופה, אבל מלך כיון שמשתחוה מתחלת התפלה אומר כל התפלה בהשתחויה.

(הקדמת רביה"ק ה'פרי חיים' זיע"א לספר עשירית האיפה)

בימי החשמונאים נתגלו האורות להמתקת הדינים

כל האורות אלו מתגלין בעת התגברות המקטריגים, כמו בימי חשמונאי בימי חנוכה, שאז נתגלו אורות אלו להמתקת הדינים, 'ונר זה לעולם קיים' (במדב"ר טו, ו) בימי הגלות להגן מכל המקטריגים.

(נוצר חסד פ"ה מ"ב)

קריאת התורה בחנוכה

הוא הדין בחנוכה, קורא שלשה פסוקים לכהן, ומברך וקורא של ר"ח, ואח"כ של חנוכה, ואין כאן חשש, אלא מקיים מצות חכמים, ואין בתוספת קוראים שום נידוד איסור, ולא משום ברכה שאינה צריכה, דהא צריכה, וצריכה לקיים מצות חכמים.

(משניות קאמארנא מעשה ארג מס' מעשר שני פ"ה מט"ו)

יפסיק עתה הגשם יעשה לו טובה בחנוכה, ותיכף פסק הגשם. הרי שאמר שיעשה לו טובה בחנוכה, ולא אמר שיעשה חו טובה בהושענא רבא או בשמיני עצרת, כי בחנוכה יש כח מיוחד להמשיך אור אף במקום החושך, ולכן אפשר להמשיך בו ישועה אף למי שאינו ראוי לזה מצד הדין.

(עבודת עבודה - טאהש פתגמי קודש חנוכה)

חנוכה - שנעשה בכל יום חינוך על דבר חדש וטועם בכל יום אור חדש בעבודת הש"י

והוא חנוכה, שבא על אור חדש שנעשה בכל יום חינוך על דבר חדש, שטועם בכל יום אור חדש בעבודת השם יתברך, אשרי להזוכה לחזתו בנעם ה'.

(היכל הברכה דברים דף ז ע"א)

טעם למה אסור ליהנות מנרות חנוכה

ובזה תבין טעם הגון למה אסור ליהנות מהאור של שמונה ימי חנוכה, כי הם נתקנו כדי שיזכור בר ישראל שצריך לעשות תשובה, ולתקן מה שפגם בשבעה מדות חג"מ נה"מ, ועבודתם ועשייתם הם כדי להעלות למעלה לתקנם, והוא ממש כמו קרבן עולה שהוא כולו כליל לה', ה"ה אורות של חנוכה הם כולם כליל לה' והבן.

(בן בית)

חנוכה - שנעשה בכל יום חינוך על דבר חדש וטועם בכל יום אור חדש בעבודת הש"י

ובכל יום היא אור חדש, על ידי חותמו של כהן, נעשה בכל יום חינוך, עשירית האיפה, חינוך חדש ומוחין חדשים, והוא חנוכה אור של נצר חסד הנמשך על ישראל בבהירות עליון ממש לא יכלהו הרעיון, בכל יום הוא חדש, ונתחנך לעבודה חדשה, עיין בפע"ח שער השכיבה פ"ו.

(משניות קאמארנא עצי עדן מס' מעשר שני פ"ה מט"ו)

אין תוקף כחסידות בתחילתו

הנה מפני מה נקרא מועד הזה 'חנוכה' דוקא, גם מפני מה לקחו אז הכהנים בני מתתיהו החשמונאים כתר מלוכה גם כן אז. גם אמרו חכמינו ז"ל (מס' שבת דף כא ע"ב), שמצאו פך שמן חתום בחותמו של כהן גדול, ולכאורה מקשה זה הבני יששכר (מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר " מנורת המאור אות א'), מהו דוקא בחותם של כהן

בעת הנס היה הנרות בכית המקדש פוחת והולך

במקדש בעת הנס, בכל יום היה פוחת והולך, עד שבליל שמיני לא היה בו אלא כדי נר אחד, ומזה הבינו תיכף שצריך להיות שמונה ימי חנוכה, וזהו לסברת בית שמאי, כי לבית הלל היה בהיפך, ונעשה תיכף נס להדליק נר אחד של חנוכה בחצרות בתי בראי, חוץ ממה שהיו מדליקין בהיכל הקודש על המנורה, ובכל יום הנס מוסיף והולך, עד שביום השמיני נדלק מפך זה שמונה נרות בחצרות הקודש לנר חנוכה, וזה דוחק כי למה יהיה הנס ביום שמיני שכבר היה שמן מצוי טהור, שכבר היו יכולין לטהר ולעשות שמן בטהרה, ולכן נראה שהנס בפעם הראשון בבית המקדש היה כדעת בית שמאי, ודלקו ביום ראשון שמונה נרות למצות נר חנוכה, ואח"כ היה פוחת עד שמצאו שמן בטהרה, ותיקנו שמונה ימים על שם שמונה נרות שהדליקו בחצרות הקודש ביום ראשון, ובית הלל סברי כיון שבעת ההוא היה התגברות הקליפות בכל שמונה בחינות, שבעה המתפשטין ואחד הכולל המתפשט, והוצרך להיות הנס לטהר כולם בפעם אחת, על כן היה מצות נר חנוכה בדרך הזה, אבל לדורות מוסיף והולך עד נכון היום.

(היכל הברכה דברים דף ז ע"ב)

מצות נר חנוכה מסוגלת להמשיך בנים ולפקוד עקרות

ומעתה אחי, למוד תורה לשמה בקבע ובגזילה, ואז תזכה ללמוד בנועם זיו עליון אור אין סוף, ויאיר לך אור אלופו של עולם, ויתמתקו הדינים, ויתחבקו אורות דקדושה לשבר ולבטל עברה וזעם וצרה, ולהמשיך מזון ופרנסה קצובין מקול שופר. ועשה מצות לשם השם יתברך, ותזכה לשמחה ולשכר מצוה, עולמך ממש תראה בחייך, בגודל אור אין סוף, וזהו 'נר לרגלי' (תהלים קיט, קה), נר חנוכה, להמשיך בנים ולפקוד עקרות ביחוד צ"א כמבואר, מגודל שמחת מצוה לחנך הבית, עולם חסד יבנה, ברמ"ח מצות. והרגל נפשך במחשבות קדושות, כי זה כל אדם, כי כל מחשבה רעה הוא סם המות לנפש, ותזכור תמיד שמרן האר"י היה אומר לכל אחד המחשבות שעברו עליו מעשרים שנה, וכשתרגיל עצמך במחשבות קדושות, תזכה שיהיה נפשך דבוקה ממש באור עליון, ויהיה פניך ממש פני שכינה.

(משניות קאמארנא עצי עדן מס' מעשר שני פ"ה מט"ו)

חנוכה הוא זמן המשכת ישועות ותר מימים הנוראים

בחנוכה יש כח לפעול, מה שאי אפשר לפעול אף בימים הנוראים, וכמו שאנו רואים בעובדא דהוי אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א, שפעם אחת בליל ראשון של חג הסוכות ירד גשם שוטף, ולא יכלו לקיים מצות סוכה, אמר רבי אייזיק אל שר של המים, שאם

מתוך ספר "מנהגי קאמארנא"
לימי החנוכה

כוונות יציקת השמן

הנה כשיוצק השמן לנרות יכוון ש'נר חנוכה'
עולה של"ט, ועם הכולל יעלה ש"ם. והנה המלכות
נקראת ש"ם (עיי' פע"ח כוונות יום כיפור וכן ככוונות
ק"ש), ויכוון להעלות המלכות כי הויד רגליה יורדות
מות למלכות.

ואע"פ שעיקר העליה בחנוכה היא ההויד, הרי
מלכות עמה. וכן עניינינו להאיר למלכות מתחת
לי' טפחים כנועד.

וכן כשיוצק השמן להנרות יכוון ש'שמן חנוכה'
עולה תע"ט, והם ג' מילויי אה"ה, עם כוללות ג'
השמות. כי בחנוכה הייחוד הוא נ"ר, כידוע ג' השמות
אה"ה א-להים א-דני בשילוב הוי"ה. ויכוון להמשיך
מג' המילויים כנ"ל.

מול פני המנורה

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (במדבר
ח ב), נתקשו המפרשים מהו "פני המנורה", ורש"י
פירש דקאי על קנה אמצעי, והריב"א שם ועוד
מפרשים מקשים על רש"י דלפי זה הויה ליה למימר
יאירו ששת הנרות. עיי"ש שתירצו בכמה אופנים.

ונראה לפרש בזה פירוש מחודש, דהנה המנורה
היתה עומדת סמוך לכותל המקדש, בין במשכן ובין
בבית המקדש, ואכמ"ל בענין המחלוקת הידועה האם
עמדה צפון דרום, או מזרח מערב, ויתכן ששבעת
ראשי הפתילות אכן מופנים היו כלפי חלל ההיכל,
להאיר על קירות המקדש. וזה אכן המשמעות של
"פני המנורה", ויתכן מאד שגם הגביעים הכפתורים
והפרחים היו מופנים כולם לצד אחד בלבד, ושימשו
כקישוטים רק לצד הגלוי והנראה של המנורה, היינו
הצד שהאיר בחלל בית המקדש וכמו שנתבאר לעיל.

וכבר דרשו חז"ל (שבת כב:) וכי לאורה הוא צריך,
והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר
לא הלכו אלא לאורו. אלא עדות היא לבאי עולם
שהשכינה שורה בישראל. והיינו שכיון שהשכינה
שורה במשכן מן הראוי להאיר את ההיכל כדרך
היכל מלכים. וכן על פי פשוטו של מקרא היה צריך
להדליק המנורה משום שבמשכן ובבית המקדש לא
היו חלונות להאיר והיה שם חושך ואפולוית, והיו
צריכים לאורה הגשמי של המנורה. ושם לכן עשה
שלמה המלך בבית המקדש עוד עשר מנורות כדי
להאיר את ההיכל הגדול (עי' משך חכמה ריש פר'
תצוה), ולכן הפנו את ראשי הפתילות לשם. ובזה
עולה כמין חומר הפסוק "יאירו שבעת הנרות",
שבעת הנרות דייקא.

עוד מצינו בכת"י של הרמב"ם שצייר את המנורה
כאשר הששה הקנים הם באלכסון, ויש כבר אריכות
דברים בענין זה.

ונראה לומר בזה, בהקדם מה שאמרו חז"ל (מנחות
כח:): שהמנורה של מלכי בית חשמונאי היו שפודים
של ברזל וחיפוסם בבעץ [שפירושו בדיל], העשירו,
עשאו של כסף, חזרו והעשירו עשאו של זהב.

וי"ל שהחשמונאים ראו שמנורת המקדש איננה,
וכנראה ניטלה משם על ידי הגוים, על כן עשו כל
מה שביכלתם, ונטלו רמחים - שפודים - שנמצאים
בידי כל איש חיל וקבעו בראשם נרות חרס והדליקו
בהן את האור. על כן היתה המנורה בצורת אלכסון.

ייתכן לפרש את הצורך בחיפוי בבעץ - בדיל, כי
בעצם הדבר פלא כיצד ניתן להדליק נרות בראשי

רמחים. ואפשר כי דרכם של אנשי צבא לשאת
עמם בין שאר כל זיין רמחים עשויים קורת עץ
ובראשם תקוע חוד ברזל. ובמשנה כלים מפורש
הבדל בין רמחים זכרים לבין נקבות עיי"ש לגבי
קבלת טומאה. עיי"ש. ורמחים נקבות פי' שקורת
העץ של הרומח יש בה בית קיבול. ואולי בית הקיבול
הזה שימש לשמן. אולם היה מעץ והיה אפשרות
שיתחמם ויישרף. ולכן חיפוסם בבעץ - בדיל - שלא
ייספג השמן ברומח העץ וגם לא יישרף.

וכאשר הקב"ה רואה שהאדם עושה כל מה
שביכלתו, ואף שאינו יוכל להיות מושלם בכל זאת
עושה פעולה קטנה, אזי מתקיים בו מאמר הכתוב
(תהלים נז, ג) 'לא לגמר עלי' וחזרו והעשירו עד
שנעשה מנורת זהב.

ואיתא בפסיקתא (רבתי, פיסקא ב): "בשעה
שנצחו בניו של חשמונאי הכהן הגדול למלכות יון
שנאמר ועוררת בניך ציון על בניך יון (זכריה ט' י"ג)
נכנסו לבית המקדש מצאו שם שמונה שפודין של
ברזל וקבעו אותם והדליקו בתוכם נרות."

והיינו שהיה מנורה של שמונה נרות, מעל
לדרך הטבע, וכבר כתב זק"ק בעל היכל הברכה
שהשמונאים הדליקו נרות 'בחצרות קדשין', היינו
בחצר ביהמ"ק, מלבד המנורה בהיכל.

וכל מצות שמונת ימי חנוכה - הנרות
הללו קודש הם

בנוסחאות רבות השמיטו תיבות 'וכל מצות
שמונת' אך כך מיוסד הנוסח מעיקרו, וכן הנוסח
בקאמארנא.

ורבים כבר עמדו על זה, ורבינו הגה"ק רי"א
מקאמארנא ביאר זאת ב'היכל הברכה' (דברים ו, ז).

ונראה לומר על פי פשוטו, דהנה במצות ההדלקה
מצינו הלכות רבים אודות עצם ההדלקה, שיעורו זמנו
ומקומו, אך לענין עצם הנרות אין אזהרות נוספות
מלבד אזהרה אחת. שהנרות מוקצים למצוותם ואין
אדם רשאי ליהנות מהם כלל, ותו לא.

ועל כן לאחר שמדליקין את הנרות, מזכירין 'וכל
מצות שמונת ימי חנוכה - הנרות הללו קודש הם',
כלומר, כל מצוות חנוכה אינם שאין ליהנות
מן הנרות ואין עוד זמירות יותר.

חלוקת מעות חנוכה כנגד נר חנוכה

מנהג ישראל לחלק מעות חנוכה לילדי ישראל.
ונראה לומר טעם נאה על כך, דהנה אמרו חז"ל
(שבת כב.) אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה,
שלא יהו מצות בזויות עליו.

ונוהגין להדליק נר נוסף הנקרא שמש, ולפי רש"י
(שבת כא:) הטעם משום הכיאר, להראות שהנרות
שהדליק הוא לשם מצוה. ובחידושי הרשב"א כתב
דהטעם שצריך נר נוסף הוא כדי שיוכל להשתמש
בו לצרכו. אך לדין שיש ריבוי אור גם בלילה עיי'
החשמל דדמי למדורה לכאו' א"צ נר נוסף, ובפרט
כשמדליק במקום שאין רגילין להדליק שם א"צ
נר אחר להשתמש לאורה כמו שכתב המג"א (סי'
תרע"ג סק"ד) אך מוסיף, דמ"מ צריך להניח שמש
אצלן שמא ישתמש שם.

ובזה אתי שפיר אמאי נוהגין להרצות מעות כנגד
נר חנוכה, להורות שהשמש אינו מיותר והוא נצרך
מדינא כדי להשתמש כנגדו.

{מתוך דברות קודש בשו"ט נר ו' דחנוכה תשפ"ב}

א.

בביהמ"ד של רבנו
לא הדליקו נרות חנוכה
בשביל הצבור, רק
האורחים היו מדליקים
נרות לעצמם.

ב.

היה מתחיל בנר
הצפוני ומוסיף והולך
כלפי דרום.

ג.

לא נהגו להדליק
נרות חנוכה בבוקר
בבתי המדרש של חסידי
קאמארנא.

ד.

המנורה בביתו היתה
מונחת בחלל הפתח
שבכותל דרום של החדר
הגדול שהיה פתוח אל
החדר הקטן הסמוך לו,
בשמאלו של פתח, ונרות
המנורה היו מצפון לדרום.

ה.

גובה הנרות היה פחות
מעשרה טפחים.

ו.

הרבי לא הדליק נרות
חנוכה בביהמ"ד אלא
בביתו.

ז.

בימי חנוכה התפללו
מנחה כרגיל, לפנות -
ערב, והקהל היי הולכים
לביתם להדליק נרות,
וכעבור שעה ויותר [לאחר
זמן צאת הכוכבים] היו
חוזרים לבית המדרש
והרבי היה מדליק נרות
ואח"כ היו מתפללים
מעריב.

ח.

לפני שהרבי נכנס
להדליק נרות חנוכה
היו מדליקים נרות שהיו
עומדים למעלה מהמנורה.

ט.

לפני ההדלקה התקין
הרבי בעצמו את הפתילות
ויצק שמן בנרות.

י.

הדליק את השמש

ואמר שיר המעלות הנה
מה טוב וכו'.

יא.

נוסח הברכה להדליק
נר חנוכה.

יב.

אחרי הדלקת כל
הנרות אמר "הנרות
הללו" וכו'.

יג.

את המזמור "יושב
בסתר" אמר פעם אחת
בלבד ולא כפל את הפסוק
האחרת.

יד.

אח"כ שר הרבי בעצמו
תפלת חנה (בניגון ששר
מכלכל חיים).

טו.

אח"כ שרו פזמון "אור
הגנוז" להרה"ק המקובל
רבי משה זכותא (הנדפס
בשערי ציון שער ב) וכן
"מזמור שיר חנוכה", וכמה
מזמורי "שיר המעלות",
"הללויה אודה", וכן
שרו בכל יום ג' אותיות
מתמניא אפי, ובזאת
חנוכה אות ת'.

טז.

"בזאת חנוכה" שרו
"אמת ויציב" עד "עושה
פלא. גם שרו אז "מעוז
צור ישועתי". ומהר"ב
הנהיג לשיר גם בנר א'
"מעוז צור".

יז.

הרבי לא הלך להתפלל
מעריב בביהמ"ד אלא
התפלל בביתו בצבור, ולא
עמד ליד הקיר כרגיל אלא
ליד המנורה.

יח.

קריאת התורה בחנוכה
החלו בברכת כהנים וחלקו
הקוראים כדעת הבי"י.

יט.

בע"ש התפלל מנחה
בביהמ"ד אחרי הדה"נ.

כ.

"בזאת חנוכה" ערך
"שולחן".

הגה"ח רבי יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א
משפיע קהילתינו הק'

ההיכר בין ישראל לעמים היא בעבודת ההודאה

יש 'הודיה' [עם יו"ד] - שהאדם משבח להשי"ת על מה שהטיב עמו, ויש 'הודאה' [עם אל"ף] - שמתבטל כולו להשי"ת עד שמשבח אותו גם על החושך ועל הצרות, מתוך הרגשת ביטול מוחלט שאינו מבין מאומה בהנהגת הבורא, ונשען עליו באופן מוחלט שבודאי הכל לטובה.

ה'הודיה' אינה עבודה גדולה כ"כ, כל אחד רגיל לומר 'תודה' למי שגמל עמו טובה, אפילו שלא מדובר בדבר גדול מדי. אבל ה'הודאה' היא עבודה קשה מאוד, להודות לה' על מה שלא הולך לי, על הצרות שיש לי, הרי זה נראה דבר שאין לו שום הגיון.

ולמה כה קשה להודות על מה שאין, משום שהאדם אינו מסוגל להכנס למצב של ביטול והכנעה מוחלטת, ולהרגיש באמת שאינו מבין כלום, ואינו יכול כלום.

ענין זה - להודות להשי"ת בתוך עת צרה - היא עבודה נשגבה, זוהי נקודת ההיכר בין ישראל לעמים - שבני ישראל יכולים להודות לה' בכל מצב, לא רק על הטובה אלא גם על הרעה, וכמובא לעיל שעצם מהותו של היהודי - הוא כח ההודאה שבו.

'יהודי' הוא מלשון 'הודאה', כי הוא מסוגל להודות לה' על הרעה. דבר זה לא מסוגל לעשות מישו אחר מאומות העולם, הוא יביט עליו כחסר-דעה, מה? אתה מודה לה' על הצרות? הוא לא מבין מה קורה כאן!

וכה אמרו חכמינו ז"ל ('ילקו"ש יתרו רמז שב): רבי עקיבא אומר 'לא תעשון אתי' (שמות כ, יט) שלא תנהגו בי כדרך שאחרים נוהגין באלהיהן, שכשהטובה באה עליהן הן מכבדין את אלהיהן, שנאמר 'על כן יזבח לחרמו', וכשפורענות באה עליהן, הן מקללין את אלהיהן, שנאמר 'זהיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו', אבל אתם - אם הבאתי עליכם את הטובה תנו הודאה, ואם אביא עליכם יסורין תנו הודאה.

ומבאר הרב בעל התניא באיגרת 'להשכילך בינה' (אגה"ק פרק יא) את שורש הדבר, כי יהודי מחובר לחלק העליון ביותר של הרצון העליון, שמשם נמשכת ההשפעה התמידית לקיים את העולם. ועל כן יכולים ישראל להרגיש כיצד הבורא ית' מחיה אותם בכל רגע, וליתן שבח והודאה לבוראם מתוך ביטול כל מציאותם שהרי הקב"ה נופח בהם בכל רגע חיות ומציאות, ומכח זה אומרים תודה על הטוב ועל הרע כאחד, כי באם האדם מתבונן ומאמין באמת איך שהקב"ה משפיע עליו כל רגע חיות חדשה, ועל כל נשימה ונשימה יש החלטה מיוחדת מאת הבורא יתברך, לא היה מעיז לבכות על צער וחסרון, אלא היה שמח עם עצם הדבר שהוא חי עוד רגע ועוד רגע, ובאם מתלונן על הרע הרי זה ככופר ח"ו באמונה זו.

נס חנוכה והדלקת הנרות היא סוד ההודאה בתוקף החשיכה

נס חנוכה אירע במנורת בית המקדש, אשר כל עבודת הדלקת הנרות בבית המקדש מבטאת את ההודאה על המצב החושך והקשה, שהרי לא היו מדליקין ביום אלא בלילה - 'מערב עד בוקר'.

על הטובה ועל הרעה.

בזה מבאר הדברי חיים (לחנוכה) מה שכתב האריז"ל שבכל השנה מקבלת המלכות דרך 'נצח' ואילו בחנוכה מקבלת דרך 'הוד'. והיינו שבמשך כל השנה אנו רואים צרות ושאר דברים הגזרים מלמעלה אל המלכות התחתונה ונדמים בעינינו כהשפעה רעה ח"ו, ומתחזקים שגם הרע היא לתכלית הטוב, והתחזקות זו היא בדרך 'נצח' שמחפשים תירוץ איך לנצח את הרע על ידי המתקת הטוב. אבל בחנוכה אנו מתבטלים לגמרי בפני הנהגת הבורא במידת 'הוד', עד שאנו מודים גם על הרע עצמו מתוך הכרה שהיא טוב ממש.

המבחן האם האדם באמת מבוטל להשי"ת, הוא כאשר מודה על הרע. אם אתה באמת נשען עלי וסומך עלי לחלוטין, תן לי תודה על כל מה שאני עושה איתך. לא רק כשאני גומל עמך טובות.

וכן מצינו שעיקר החיוב להביא 'קרבן תודה' אינו ביום רגיל כאשר הכל מתנהל במישרין, אלא דוקא לאחר שעבר עליו צרה, והוא מגיע להודות על הצרה, הוא מגיע לבית המקדש כדי להתבטל ולהודות, ומביא עמו ארבעים לחמים, שלוששים של מצה ועשרה לחמים של חמץ, להורות שהתודה אינה באה רק על חלק הטוב והמשובח הנרמז במצה, אלא גם על חלקי הצרה והרע שהגיעו אליו מתוך חמיצות [וראה שו"ת אבני נזר (אורח חיים סימן לט)].

'לקבולינהו בשמחה'

המקור לכל זה הוא בדברי חז"ל (ברכות נד): חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, שנאמר: בכל מאודך - בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו. ודרשו בגמ' (ברכות ס:): לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה. כדכתיב (תהלים קא, א) 'חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה', אם חסד - אשירה, ואם משפט - אשירה.

עיקר ההוד הוא 'לקבולינהו בשמחה'. שהרי אין ספק שהכל לטובה, וא"כ יש לי להודות ולשבח את השי"ת על גדול הטובה שעשה איתי - אע"פ שעדיין איני יודע בדיוק מהי הטובה.

למשל: מישוהו התכונן חודשים ארוכים לנסוע למדינה רחוקה, הוא לקח עמו חבילות רבות והכין צידה לדרך, אך כאשר הגיע אל החוף נכנס לו קוץ ברגלו, נאלץ להתעכב קצת ולהוציא את הקוץ, ולאזבחו רואה את הספינה מפליגה ומפסיד את כל הנסיעה. הוא לא יכול לספוג את האכזבה, ומתחיל להתלונן ולהתרעם, כל מחשבתו נגנזה, ואנה הוא בא.

ימים ספורים אח"כ, מגיעים לבשר לו כי הספינה טבעה על כל נוסעיה. באותו רגע הוא פורץ בצהלות שמחה והודיה להשי"ת שהצילו ממות לחיים. השאלה אליו היא - למה כשהפסדת אז את הספינה לא רקדת משמחה? הרי אתה יודע כי 'כל מאן דעביד רחמנא - לטב עביד', מה חשבת אז? שהשי"ת רוצה ח"ו להרע לך? אם יש לאדם אמונה אמיתית ושלימה - יכול להיות שהוא צוהל משמחה בתוך הקשיים שהוא עובר, כי הוא יודע שהכל לטובתו (נדד לא).

מתוך "אש המועדים" - חנוכה

יש עבודת ההודיה ביום, שיהודי אומר תודה להשי"ת על הדברים הטובים והמאירים, בבחינת 'להגיד בבוקר חסדך'. אבל יש עבודת ההודאה בלילה, שהאדם מודה להשי"ת על הצרות שיש לו, על החושך עצמו, בבחינת 'ואמונתך בלילות'. הוא מאיר את החושך, אבל החושך נשאר חושך, ואינו הופך את הלילה ליום. אני מאיר את המצב שלי כמו שהוא, טוב לי עם הצרות, אני מודה לה' על כך, ואני שמח עם זה - 'לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה' (ברכות ס).

ובענין זה יש לציין את דעת הרמב"ם שמחדש שמדליקין גם ביום, אך הוא דעת יחידאה.

וראה בספה"ק **אוצר החיים לרביה"ק מקאמארנא זי"ע** (פר' תצוה) שהביא לכך סימוכין מדברי הזהוה"ק (רע"מ אמור פח:), וז"ל: **דספר הזהוה מסייע כוונתיה, המכריע את כולם: תנן לסדרא כהנא בכל יומא בוצינין בבי מקדשא בגין דנהירו עלאה במשח רבו נחית על רישא דכהנא בקדמיתא לבתר איהו אדליק ואנהיר כל בוצינין ועל דא אתייהב רשו לכהנא בלחודוי לסדרא בוצינין ולאדלקא לון בכל יומא תרין זמנין בבקר ובערב לקביל נהירו דיחודא תרין זמנין בכל יומא. הרי מבואר בהדיא כדעת הרמב"ם, עכ"ל.**

ועיין בספר **בני יששכר** (מאמר ט' אות ב) וזה לשונו, כתבו **תלמידי הבעש"ט** כשיארע לאדם איזה דבר לא טוב אז יחפש להמציא בדעתו איזה דבר בהטבה באותו רע, כמו שאמר אותו החסיד (ספר חובת הלבבות שער הכניעה פרק ו') על נבילה, כמה לבנים שניה, **וכשימצא הטובה באותו הדבר הרע, הנה הוא בירור הטוב מן הרע וממילא יתבטל הרע, כי רע אין לו מציאות בפני עצמו, והבן מאוד, עכ"ל.**

וכתב רביה"ק בספר **נתיב מצותיך** (נתיב התורה שבייל א' אות יג) שכתב בזה"ל: **כי אתה תסבור אחי שהמלחמה גדולה שיש לאדם בעולם הזה, הוא, שלא יהיה נואף או גנב וכיוצא, זהו הנקל לתינוק קטן לכבוש, אלא עיקר המלחמה להמתיק החשכות והמסכים, ולקבל יסוריך באהבה וכו',** ואתה אחי ראה כמה טובות עושין לך המצירים והשונאים המצערין אותך ומחלישין דעתך, כי אז תלך לבטח דרכך, ודורונות היה לך לשלוח להם, **וכן מרן הקדוש הריב"ש טוב נהג שבכל כחו עשה טובות לשונאיו להעלותם. עכ"ל.**

ואכן, מי שהדליק את המנורה בבית המקדש, היה 'אהרן הכהן' האחוז במידת 'הוד', עבודת ההודאה בתוך החושך והלילה.

וגם בנס חנוכה, כאשר כלל ישראל היו בעומק החשיכה בתקופת בית שני, כאשר הצרות פקדו אותם, אך הדליקו את הנרות מתוך הודאה להשי"ת על המצב הקיים. ובזה נתקן הפגם במידת הוד שנגרם על ידי 'זיגע בכף ירך יעקב'.

ומגלה הרה"ק **מבארדיטשוב זי"ע**, כי האורות וההשפעות של חנוכה מתעוררים ונפתחים על ידי אמירת הלל והודאה, כמאמרם 'ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה'. וזו עבודתינו בימי החנוכה - 'להודות ולהלל', הודאה מתוך הכנעה וביטול, על האור ועל החושך, על הטוב ועל הרע, כי כיון שאנו מבוטלים אנו מוכנים לקבל כל מה שיוירד מלמעלה.

כי כך היא מידתה של ההודאה, שהוא מלשון 'מודים בית הלל' שנכנע ומתבטל לשני, דהיינו ביטול עצום ונפלא להשי"ת, ומתוך הביטול הזה אנו מודים על הכל,

רביה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע (פרק ב)

דברי ה'תיקוני זוהר' תקונא אריבסר (דף ל' ע"א) ו"סמך ליה לראשית בכורי אדמתך וכו' לא תבשל גדי בחלב אמו. מאי האי לגבי האי? קם רבי שמעון על רגליו, פתח בקלא סגיא ואמר: אליהו אליהו נחית הבא ברשותא דמאריך ואנחיר עינייהו דאלין סבין בהאי מלה דלא ייתון למיכל בשר וחלב".

הסביר לו רבינו בדרך הפשט לפי התוספות בריש פרק כל הבשר (מס' חולין דף ק"ג ע"ב בד"ה כל הבשר) דס"ד דבשר בחלב אינו נוהג בחו"ל משום דאיתקש לביכורים בחדא קרא (שמות כג, יט) 'ראשית בכורי אדמתך לא תבשל גדי בחלב אמו' וכמו דביכורים נוהג רק בארץ ולא בחו"ל, כך בשר וחלב יהיה נוהג רק בארץ. לכן כששמע רבי שמעון, שתלמידיו שואלים מאי האי לגבי האי סבור היה, שתלמידיו רוצים לדרוש סמוכין, בין ביכורים לבשר וחלב. לכן קם ואמר בקול רם והזמין את אליהו לירד לכאן ולהאיר את עיניהם דאלין סבין, שלא יעלו על דעתם להתייר בשר וחלב בחוץ לארץ. רבי יעקב מליסא שיבח מאד את פירושו של רבינו על פי הפשט.

אף הגאון רבי מאיר לייביש, המלבי"ם, שגם לפני כן לא היה מתנגד ממש לשיטת החסידות נתקרב אל רבינו ולמד מפיו חכמת הקבלה ונתקרב על ידי כך עוד יותר לדרך החסידות. בהקדמתו לספרו 'ארצות החיים' על שולחן ערוך אורח חיים הוא כותב, שלמד חכמת האמת מפי מורו ורבו מהה"ר צבי הירש זכר צדיק לברכה.

בחינוכי תורה והלכה, לברר סוגיות עמוקות ולתרוץ קושיות חמורות. פעם נתבקש על ידי אביו מטעם הגאון רבי אריה ליב הכהן זצ"ל, בעל 'קצות החושן', לבוא אצלו להשתעשע עמו בדברי תורה. סח לו אביו של רבינו את חששו, שמא לא יסכים בנו להפסיק את לימודו ולנסוע אליו, כי הדרך מביאה לידי ביטול תורה, אולם הגאון רבי אריה לייב הכהן הפציר באביו של רבינו ואף גזר עליו להביא אליו את בנו המפורסם ללמדו. רבינו נענה לבקשה ובא אצל בעל 'קצות החושן' להתפלפל עמו.

ראה בעל 'קצות החושן' שהאברך היושב מולו מלא וגדוש בתורה, הואיל וכבר הגיעה אליו השמועה, שהאברך הלמדן מעורב עם החסידים ונוסע להסתופף באהלי צדיקים, שאלו בתמיהה, ואף בלשון תוכחה: "הכיצד למדן שכמותך מתערב בכת החסידים, שאף רבותיהם קטנים בידיעת התורה?" כששמע רבינו את הדברים הקשים כגידים, שהשמיע הגאון בעל 'קצות החושן' על שיטת החסידות ועל דרכי הצדיקים הגדולים והנהגותיהם, פתח בויכוח חריף, עם הגאון ולא זו בלבד שסתר את קטרוגו, אף הוכיח לו בדברי טעם ושכל טוב, שהחסידים מיוסדה של הבעש"ט אמת וכל מורה ורבותיה הם חכמי האמת, ואשרי התלמידים והחסידים, שזכו להתכנסות בטלית של הבעש"ט, הפרושה עליהם כחופת טוהר זוהר. לגודל הפליאה נכנסו דברי האברך הצעיר ללבו של הגאון המתנגד הותיק ובסוף הויכוח הביע את חששו, שמא הוא גופו כבר נתפס לתורת החסידות.

פעם אחרת נפגש עם הגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל, מחבר 'ישועות יעקב', רבה של לבוב המעטירה, אף הוא מתנגד לחסידות. גם הוא קירב מאד את רבינו וקשר לו חיבה יתירה ולא זו מלבדו עד שהביע בפניו את תמהונו שלמדן מופלג שכמותו הבקי בש"ס ופוסקים, בנגלה ונסתר, מביא עצמו לידי ביטול תורה בנסיעותיו אל הרבי מלובלין. החזיר לו רבינו: ליהוי ידוע לכבוד הגאון, שאצל הרבי מלובלין נעשית התורה שלמדתי תורת חיים ממש. התורה הש"ס והפוסקים חיים וקיימים ממש, עד שהם נראים לעיני הבשר. ומה טוב לשמוע תורה מפיהם ולא מפי כתבם. ואיך אתאפק ולא אכתת רגלי אפילו מאות פרסאות כדי לקבל את פני הרבי הקדוש, שהוא ספר 'זהר ח"י"?

כמו כן נפגש רבינו עם גאון הדור רבי יעקב מליסא זצ"ל, בעל 'חיות דעת', שהיה ממתנגדיה הקשים של החסידות, והם שוחחו בנעימות על ענינים שונים בתורה ובחכמה. רבי יעקב ביקש מאת רבינו לבאר לו על פי פשט את

בטרקלינה של החסידות

פעם נזדמן ובא לכפר רודא אחד מן החסידים החדשים, תלמיד תלמידו של הבעש"ט, ונתאכסן בבית חותנו של רבינו. כיוון שנודע לרבינו, שהאורח בקי בתורת החסידות של הבעש"ט ושיטתה, התחיל להפציר בו ללמדו פרק בתורה זו, ולגלות לפניו את דרכיה וסתריה.

הואיל והאורח אץ לדרכו לאסוף ממון לטובת הכנסת כלה, הבטיח לו רבינו לשלם לו מכיסו כל הפסד ממון הצפוי לו, ובלבד שיזויל לשבת עמו כמה ימים, כדי לקרבו אל המאור שבחסידות. נענה לו האורח ושהה עמו כמה ימים, מאז התחמם רבינו לאורה של תורת הבעש"ט ונהנה מזיוה.

אולם חסיד ממש, הבוחר לו רבי לנסוע אליו ולעמוד לפניו לא היה עדיין. בזה הקדימו אחיו הצעיר הרה"ק רבי משה מסאמבור זי"ע, שבבר היה מקורב אצל הרה"ק רבי יעקב יצחק ה'חווה' מלובלין, תלמיד הרבי ר' אלימלך מליזענסק, שהיה תלמיד המגיד ממעזריטש תלמידו הגדול של הבעש"ט ז"ל.

מעשה ושאל רבי יעקב יצחק ה'חווה' את רבי משה מסאמבור: "הנכון הדבר שיש לך אח גדול ממך?" החזיר לו רבי משה ז"ל: "כן, אחי גדול ממני, ולא רק בשנים, אף בחכמה, אלא שפיו אינו פוסק מגירסא, לכן אינו נפנה לנסוע אל הרבי", ביקש ה'חווה' ז"ל את רבי משה לשדל את אחיו הגדול לבוא אצלו, רצונו לשים עליו עין.

ואכן, רבי משה ז"ל הצליח להשפיע על אחיו להפסיק לימים מועטים את משנתו ולנסוע אל ה'חווה' בזמן נסיעתו נתנמנם רבינו בדרך וראה בחלומו, ששורש נשמתו הוא מנשמת רבי ישמעאל כהן גדול. דבר זה נראה לו כאות מן השמים, שעתידי הוא להתקשר אל הרבי מלובלין.

לא עברו ימים רבים והוא נעשה תלמיד מובהק של ה'חווה', שאהב להשתעשע עמו בדברי תורה, בנגלה ובנסתר.

רבינו, שהיה תאב דעת אלקים בצמאון ובהתלהבות, גמר אומר לנסוע גם אל כמה צדיקים אחרים מגדולי הדור, שמתוך שאדם תוהה על קנקנם של צדיקים אחרים הוא מטיב יותר לרדת לסוף דעתו של רבו ולהבין את דרכו ומידותיו בקודש. סבור היה רבינו, שמכל צדיק אפשר ללמוד איזו מידה נכונה ולתקן מה שצריך לתקן. ואמרו עליו על רבינו, שהוא למד אהבת ישראל מהרה"ק רבי משה לייב מסאטוב. חכמת האמת מפי הרה"ק המגיד מקאזניץ, אף קיבל תורה מהרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב, מהרה"ק רבי ברוך ממעזריטש, מהרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל בעל 'אוהב ישראל' מאפטא ומכמה צדיקים אחרים, חסידים ואנשי מעשה, גדולי דעה וענקי רוח ומעש. בעפר כולם התאבק וממעינותיהם דלה.

עם גאוני דורו

אף על פי שנתקרב בכל מאודו אל רועי החסידות המפורסמים, דולה מהם ושותה, שותה ומשקה, מצליח לקרב רבים אל מעינות החסידות ולעשות לה אונים, לא התרחק רבינו גם לאחר כך מן המאורות הגדולים בתורת הנגלה והיה מזמן עצמו ובא אצלם לשוחח עמהם

מרכז מוסדות קאמארנא בארץ הקודש

KOMARNE INSTITUTIONS
14 MERZAM HANIEVA, 9931455
RAMAT BEIT SHIMON

בניית בית
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
מרים הנביאה 14 רמת בית שמש ז"א

עיר"ק פרישת וישוב תשפ"ד

והדליקו נרות בהצרות קדשך

הננו להודיע לקהל אנשי שלומינו, לומדי ומתפלל בית מדרשינו, אברכי הכוללים, ולכלל קהלא קדישא הדיין הע"י כי בעהש"ת יתקיים מעמד

הדלקת נרות חנוכה

ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בשיר והננים ברוב עם
להודות ולהלל בפרסומי ניסא

במוציא שבי"ק נר ג' דחנוכה, אור לכ"ז כסלו
בהיכל ביהמ"ד הגדול בשעה 9:30 בדיוק

לאחר מכן יתקיים השולחן הטהור וסעודתא דודד מלכא משיחא ומעמד חלוקת מטבעות חנוכה לשמירה וסגולה

א לעכטיגע חנוכה
הנהלת המוסדות

פאראן צו קאמארנא • וואסער טאג • וואסער טאג • וואסער טאג
פאראן צו קאמארנא • וואסער טאג • וואסער טאג • וואסער טאג
פאראן צו קאמארנא • וואסער טאג • וואסער טאג • וואסער טאג

072-25-800-800 • 072-25-800-801 • 072-25-800-801 • 072-25-800-801

ניצוצי אש

מאוצר תורתם של רבותינו הקדושים

"כל הנסיונות ודחקות ועוני ועינוי, הכל [לנסיין] אם יעמוד באמונה, להאמין בפשטות שאין שום מציאות תנועה קטנה בלתי אלופו של עולם".

(היכל הברכה דברים דף נט ע"ב)